

عنوان مقاله:

گورستانی از نقض معاهدات و کنوانسیون های بین المللی توسط اسرائیل در تجاوز به غزه

نویسنده: محمود رشنواز

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد امارات

(عضو مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران قوه قضاییه)

تاریخ: ۱۴۰۲/۱۱/۰۷

گورستانی از نقض معاهدات و کنوانسیون های بین المللی توسط اسرائیل در تجاوز به غزه

چکیده

آنچه از افعال ارتكابی رژیم اسرائیل و حامیان آن در غزه برمی آید، این است که حقوق بین الملل با تمامی اوراق و اسناد خود و در سایه سازمان های پرسرو صدای خود، هیچ نقشی ایفا نکرده است. هر آنچه از حقوق جنگ و حقوق بشردوستانه و حقوق بشر گفته می شود، در این جنگ دفن شد و گورستانی از معاهدات بین المللی ایجاد شد. تعهدات مندرج در کنوانسیون های چهارگانه ی ژنو، کنوانسیون حمایت از حقوق کودک، اعلامیه ی جهانی حقوق بشر، قواعد آمره ی منع توسل به زور و بسیاری دیگر از اسناد بین المللی که عمدتاً در قالب عرف بین المللی برای تمامی تابعان در حقوق بین الملل لازم الاتباع هستند، در حملات اکتبر ۲۰۲۳ اسرائیل به غزه نادیده گرفته شد و مدعیان نیز نظاره گر این نقض های آشکار بودند. به نظر می رسد که حقوق بین الملل کماکان از ضعف مبنایی خود که همان خلاء ضمانت اجرایی مناسب است رنج می برد. صاحبان حق وتو، هیچ گاه نمی توانند اراده ی جهانی را محقق سازند و رنج های بی شمار بشری را بکاهند. گرچه در مرحله ی تقنین، قواعد متناسب با حقوق بشری تدوین شده است ولی این مقررات بدون وجود مرجعی الزام کننده، قادر به خلق زمینه های اجرائی نیست.

واژگان کلیدی: حقوق بشردوستانه، منع توسل به زور. کنوانسیون حقوق کودک. جنایت جنگی.

مقدمه

تهاجمات اسرائیل در طول سالیان متمادی به منطقه ی غزه، محاصره های اقتصادی و دیگر اعمال ارتكابی که مشخصاً با بسیاری از معاهدات و کنوانسیون های بین المللی پذیرفته شده در تناقض قرار دارد. این مسئله را می توان به عنوان یک پژوهش خاص مورد توجه قرار داد. هر چند در اخبار و اظهارنظرهای سیاسی و حقوقی، عموماً به این مسئله اشاره شده است و افعال ارتكابی اسرائیل را نقض تعهدات بین المللی این رژیم یا نقض برخی از قواعد آمره و گاهی عرف بین المللی دانسته اند، ولی به نظر می رسد تحلیل موضوع از جنبه ی حقوقی کامل و جامع می تواند بسیار ضروری باشد.

در واقع آنچه در این مقاله بررسی خواهد شد، استدلالات حقوقی است که مبین نقض کنوانسیون های بین المللی و تعهداتی است که در این عرصه وجود دارد. در این راستا، به وقایعی اشاره خواهد شد که مبنای این نقض های تعهدات بین المللی خواهد بود. نظرات صاحبان رای در این حوزه بررسی خواهد شد و در نهایت این نتیجه از تحقیق برآیند کار ما هست که کنوانسیون های بین المللی و قواعد آمره و تعهدات عرفی در جامعه ی بین المللی در گورستانی به نام جبهه ی حمله به غزه دفن شدند و اقدامات جهانی و ضمانت اجرای پیش بینی شده در این حوزه به جهت ناکارآمدی و عدم قابلیت اجرا نمی تواند راه حلی ارائه نماید.

موارد نقض کنوانسیون های بین المللی در حمله به غزه

معاهدات بین المللی، موجد تعهداتی برای تابعان آنها هستند؛ به عبارت دیگر زمانی که دولت ها و دیگر تابعان بین المللی شاهد افعالی هستند که موجودیت بشری، محیط زیست و دیگر ارکان نظام هستی را تهدید می نماید، اقدام به تقنین در عرصه ی بین المللی می نمایند که این موضوع می تواند در قالب تعهدات دو یا چندجانبه

باشد و یا در شکل یک کنوانسیون بین‌المللی و معاهده‌ی عام جهانی جلوه نماید. در واقع هدف از این عمل آن است که ارزش‌های انسانی و بشری مورد محافظت قرار گیرد و رنج کمتری برای انسان‌ها پدید آید. شاید بشر امروز هنوز به این بلوغ و کمال نرسیده است که در کنوانسیون‌های بین‌المللی و تعهداتی که برای جامعه‌ی جهانی ایجاد می‌کند، به فکر تعالی بشریت باشد و راهکارهای پیشرفت ارزش‌های انسانی و زیست محیطی را دنبال کند. گرچه در همین مرحله یعنی مرحله‌ی حفظ ارزش‌های کنونی و پیشگیری از رنج بشری نیز چندان موفق عمل نکرده است. به هر حال حقوق بین‌الملل در جهت تثبیت برخی حقوق برای انسان‌ها، تلاش‌هایی انجام داده است که می‌توان گفت تلاش‌های مذکور در حال حاضر در قالب کنوانسیون‌های بین‌المللی محقق شده است، در حملات اسرائیل به غزه، شاهد نقض بسیاری از این تعهدات بین‌المللی هستیم. تعهداتی که بیان می‌کنند کشتار جمعی، استفاده از سلاح‌های مخرب، جنایت نسبت به غیر نظامیان، تخریب اماکن غیر نظامی، کشتار کودکان، آسیب به محیط زیست، محاصره‌ی دارویی و ... ممنوع است. حال برخی معتقدند اسرائیل در حمله به غزه، گورستانی از نقض تعهدات بین‌المللی را ایجاد کرده است که ذیلاً به مهمترین مصادیق آن منطبق با کنوانسیون‌های بین‌المللی اشاره می‌کنیم.

۱- ارتکاب جرایم در صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی و نقض کنوانسیون‌های مرتبط با این جرایم

۱-۱- جنایت علیه بشریت (ماده ۷ اساسنامه ی رم)

اساسنامه رم که معاهده‌ای بین‌المللی برای تشکیل دیوان کیفری بین‌المللی است، جنایت علیه بشریت را در ماده ۷ بدین نحو تعریف کرده است: «جنایت علیه بشریت» عبارت است از انجام هر یک از اعمال ذیل به عنوان بخشی از یک حمله علیه گروهی غیرنظامی که به شکل گسترده یا سازمان‌یافته صورت بگیرد، با اطلاع از حمله: الف) قتل ب) نابودسازی ج) برده‌سازی د) اخراج یا انتقال اجباری جمعیت ه) محبوس ساختن یا دیگر شکل‌های محرومیت شدید از آزادی جسمی که ناقض مفاد اساسی حقوق بین‌الملل باشد و) شکنجه ز) تجاوز جنسی، برده‌کشی جنسی، فحش‌های اجباری، حاملگی اجباری، عقیم‌سازی اجباری، یا هر نوع خشونت جنسی دیگر در همان سطح ح) آزار و تعقیب یک گروه یا جمعیت مشخص به دلایل سیاسی، نژادی، ملی، قومی، فرهنگی، مذهبی، جنسی، به شرحی که در بند ۳ مشخص گردیده، یا به دلایل دیگری در سطح جهان بر اساس قوانین بین‌المللی در ارتباط با هر یک از اعمالی که در این بند یا هر جرم دیگری که در حیطه صلاحیت این دیوان باشد به عنوان یک عمل غیرمجاز به رسمیت شناخته شده باشد ط) ناپدیدشدن اجباری افراد ی) جنایت نژادپرستی ک) دیگر اعمال غیرانسانی با خصوصیات مشابه که به قصد وارد آوردن عمدی درد و رنج شدید یا آسیب رساندن جدی به بدن، یا سلامت جسمی یا روانی افراد صورت گیرد.

نوار غزه یکی از پرجمعیت‌ترین مناطق جهان است. بیش از دو میلیون نفر که اکثریت آنها آوارگان فلسطینی ثبت شده هستند، در این سرزمین زندگی می‌کنند و بیشتر به کمک‌های بشردوستانه متکی هستند. در غزه، آژانس امداد و کار سازمان ملل متحد برای آوارگان فلسطینی در خاور نزدیک (UNRWA) به ۱.۴ میلیون پناهنده فلسطینی خدمات بشردوستانه ارائه می‌کند.^۱

¹ - For information on UNRWA, U.S. contributions to it, and congressional oversight, see CRS Report RL34074, *The Palestinians: Background and U.S. Relations*, by Jim Zanotti

اسرائیل در ۹ اکتبر محاصره کامل غزه را به همراه داشت که منجر به کمبود شدید آب، غذا و دارو شد که بقای ۲.۳ میلیون فلسطینی را به خطر انداخت و یک بحران انسانی وخیم ایجاد کرد. اسرائیل در ۱۱ اکتبر برق غزه را قطع کرد که منجر به خاموشی مداوم شد که به فروپاشی بیمارستان ها و خدمات آب و فاضلاب منجر شد. اسرائیل چندین دستور تخلیه شمال غزه را صادر کرده است، از جمله به بیمارستان‌هایی که مراقبت‌های لازم را انجام می‌دهند، و نیروهای اسرائیلی از زمان آغاز تهاجم زمینی خود عملاً مناطق شمال وادی غزه را از جنوب جدا کرده‌اند. بیش از ۱.۱ میلیون نفر قبل از شروع جنگ در شمال غزه زندگی می‌کردند و حداقل ۱.۸ میلیون نفر در حال حاضر آواره داخلی هستند. فلسطینی‌ها همچنان در غزه گرفتار شده‌اند، زیرا مقامات اسرائیلی گذرگاه‌های اریز و کرم شالوم را بستند، در حالی که عبور و مرور از طریق گذرگاه رفح از مصر همچنان به شدت محدود شده است. (<https://jp.reuters.com/article/idUS123679735019/>)

رژیم اسرائیل در طی چندین دهه اخیر برای تثبیت موقعیت خود در منطقه و گسترش مرزهای خود، به انواع و اقسام اعمالی که در مغایرت با حقوق بین الملل و حقوق بشری است دست زده است. از جمله اعمالی که این رژیم به کرات مرتکب آن شده است جنایت علیه بشریت میباشد. ارتکاب اعمالی از جمله، قتل عمد، نابود سازی، اخراج یا انتقال اجباری، حبس کردن یا محروم کردن شدید دیگری از آزادی جسمانی، شکنجه و تبعیض نژادی از جمله اقداماتی است که در این مقاله به شرح آن میپردازیم تا به این واقعیت پی ببریم که رفتارهای رژیم اسرائیل برای حفظ و بقای موجودیت خود، مصداق بارز جنایات بین المللی است. (سلیمی و کاشان، ۱۳۹۳، ۱۲۴)

یکی از جدیدترین اقدامات اسرائیل در کشتار مردم مظلوم فلسطین، مربوط به بحران غزه است. حمله نظامیان اسرائیل به نوار غزه در سال ۲۰۲۳ است که به کشته شدن بیش از ۲۰۰۰۰ انسان بیگناه منجر شد.

- شکنجه

یکی از شیوه‌های رایج شکنجه در زندان‌های اسرائیل روش شبح است که بسیار دردناک است. براساس آمار ۸۷ درصد از بازداشت شدگان این شکنجه را چشیده‌اند. در این روش شخص بازداشت شده برای مدتی طولانی آویزان می‌شود. از شیوه‌های دیگری که بسیار مورد استفاده قرار میگیرد، نشان دادن زندانی بر روی یک صندلی کج است تا فشارهای فزاینده بر ستون فقرات او وارد شود. ضربه زدن به سینه و اعضای حساس بدن، تکان دادن شدید تا حد بهم ریختگی روانی و بی‌هوشی در اثر تکان خوردن مغز و لخت کردن شخص در سرمای شدید در وسط برف‌ها و ریختن آب سرد بر روی بدن از دیگر روش‌های شکنجه است. (سویدان، ۱۳۹۱، ۲۵۳)

کنوانسیون‌های مختلفی بر منع شکنجه تاکید داشته است که برخی از مهمترین آن‌ها به قرار ذیل است: لاهه و ژنو در مورد مخاصمات مسلحانه و میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر و حتی در اسناد و کنوانسیون‌های منطقه‌ای از جمله در کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر و به طور خاص در «کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های بیرحمانه، غیرانسانی یا تحقیر کننده» سازمان ملل متحد در سال ۱۹۸۴ و کنوانسیون حمایت از همه‌ی اشخاص تحت شکنجه و دیگر رفتارهای غیرانسانی مصوب^۱ ۱۹۷۵ مجمع عمومی جامعه جهانی مذموم بودن عمل شکنجه را بیش از هر زمان دیگری درک کرد.

- تبعیض نژادی

1 - The Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment

تبعیض نژادی در معاهدات و اسناد بسیاری مورد اشاره واقع شده است که از جمله آنها میتوان به اعلامیه مورخ چهاردهم دسامبر ۱۹۶۰ راجع به اعطای استقلال به کشورها و ملل مستعمره (قطعنامه ۱۵۱۴ دوره پانزدهم مجمع عمومی) اعلامیه مورخ بیستم نوامبر ۱۹۶۳ ملل متحد (قطعنامه ۱۹۰۴ دوره هجدهم مجمع عمومی) راجع به رفع هر نوع تبعیض نژادی، معاهده مربوط به رفع تبعیض در مورد شغل و حرفه مصوب سازمان بین‌المللی کار در سال ۱۹۸۵، قرارداد مربوط به مبارزه با تبعیض نژادی در زمینه تعلیم که از طرف سازمان فرهنگی و علمی و تربیتی ملل متحد (یونسکو) در سال ۱۹۶۰ و هم چنین در کنوانسیون بین‌المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۶۵ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اشاره کرد.

«محاصره کامل» تحمیلی اسرائیل و قطع غذا، آب، سوخت و برق به غزه بر خدمات اضطراری و تأسیسات بهداشتی در بحبوحه تقاضای بالا برای مراقبت‌های نجات جان تأثیر گذاشته است. (UNRWA October 17, 2023)

رژیم صهیونیستی همچون رژیم آپارتاید آفریقای جنوبی، با برنامه ریزی‌های هدفمند و سیستماتیک به دنبال تسلط اقلیت جامعه یهود بر اکثریت جامعه مسلمان و عرب فلسطینی می‌باشد. دامنه فعالیت‌های نژادپرستانه و تبعیض آمیز رژیم صهیونیستی در حدی است که مجمع عمومی سازمان ملل متحد در ۱۰ نوامبر ۱۹۷۵ با تصویب قطعنامه ۳۳۷۹ دو رژیم آفریقای جنوبی و اسرائیل را به عنوان رژیم‌های نژادپرست معرفی و محکوم کرد.

۲-۱- ماده ۸ اساسنامه دادگاه کیفری بین‌المللی (جنایات جنگی)

این ماده که منطبق بر کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو سایر مقررات و حقوق بشر و عرف جنگی است، اعمالی مانند تخریب گسترده اموال عمومی حمله به مناطق و افراد غیرنظامی و بمباران آنها، حمله به ساختمان‌های مذهبی و علمی، جنایت جنگی محسوب می‌گردد. در خصوص این عنوان مجرمانه ی در حقوق بین‌الملل کیفری، می‌توان به کنوانسیون‌های ژنو اشاره کرد که در خصوص حقوق بشردوستانه در دوران جنگ تدوین شده است که در مبحث جداگانه به مواد مختلف این کنوانسیون‌ها که مورد نقض توسط اسرائیل قرار گرفته است اشاره می‌کنند.

یکی از کنوانسیون‌هایی که به موجب آن همه ی طرف‌های درگیر موظف هستند اصول و قواعد مقرر و تعریف شده را چه نسبت به طرف‌های درگیر و چه آنهایی که نقش و سهمی در جنگ ندارند، رعایت کنند، کنوانسیون حاصل از کنفرانس ۱۸۹۹ لاهه و "قرارداد بین‌المللی جلوگیری از کشتار جمعی ژنوساید مورخ ۹ دسامبر ۱۹۴۸ است. به موجب این کنوانسیون و قرار داد و نیز کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو و کنوانسیون‌ها، پروتکل‌ها و توافقنامه‌های مشابه که در مجموع به همراه عرف حقوق جنگ را تشکیل می‌دهند، طرفین درگیر مجاز به استفاده از هرگونه سلاحی در جنگ‌های خود نیستند و لذا استفاده از سلاح‌هایی که باعث جراحات شدید می‌شوند (مانند بمب‌های اتمی - فسفری - خوشه‌ای - شیمیایی - میکروبی و...) در کنفرانس ۱۸۹۹ لاهه ممنوع شده است.

به لحاظ قوانین بین‌المللی طرفین درگیر مجاز به استفاده از هرگونه سلاحی در جنگ‌های خود نیستند و لذا استفاده از سلاح‌هایی که باعث جراحات شدید می‌شوند در کنفرانس ۱۸۹۹ لاهه ممنوع و ممنوعیت استفاده از گازهای سمی و خفه‌کننده در پروتکل ۱۹۲۵ ژنو به تصویب رسید.

توافقنامه ژنو در سال ۱۹۸۰ که بر ممنوعیت استفاده از فسفر سفید به عنوان سلاحی آتش‌زا علیه انسان و محیط زیست که بیان می‌کند بمب‌های فسفری یک اسلحه ممنوعه بین‌المللی است نیز بارها توسط اسرائیل نقض شده است.

اسرائیل در مواردی دیگر، از جمله در درگیری‌های سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ به غزه اعتراف کرد از ماده شیمیایی فسفر سفید استفاده کرده است. طبق قوانین بین‌المللی استفاده از این گازها ممنوع است. پروتکل ۱۹۲۵ ژنو

(۱۳۰۴) در جریان برگزاری کنفرانس نظارت بر تجارت بین‌المللی اسلحه و مهمات جامعه ملل به عنوان پروتکل ممنوعیت استفاده از گازهای خفه‌کننده، سمی یا دیگر گازها و روش‌های بیولوژیک در جنگ‌ها تصویب و چهار سال بعد به ثبت رسید. استفاده از سلاح‌های شیمیایی در طول جنگ جهانی اول، جامعه بین‌المللی را بر آن داشت تا پروتکل ژنو را تدوین و تصویب کند که استفاده از سلاح‌های شیمیایی و بیولوژیکی در جنگ را ممنوع می‌کرد.

بازرس ویژه فرستاده شده به غزه اظهار کرده است که اسرائیل در حمله به مرکز کمک رسانی سازمان ملل در تاریخ ۱۵ ژانویه از فسفر سفید استفاده کرده است. این در حالی است که در تاریخ مذکور ۷۰۰ شهروند غیرنظامی در آن مرکز حضور داشته‌اند. اسرائیل همچنین از بمب‌های فسفر سفید در حمله به بیمارستان‌های القدس و الوفا استفاده کرده است. (Timesonline, 2009, 10)

درباره حقوق جنگ منابع مهمی در حقوق بین‌الملل می‌توان سراغ گرفت که بیانگر تعهدات بین‌المللی در قالب عهدنامه و عرف بین‌المللی است و می‌تواند موضوع نقض در حملات اسرائیل قرار داشته باشد که ذیلاً به برخی از این معاهدات اشاره می‌کنیم:

- ۱ - اعلامیه پاریس ۱۶ آوریل ۱۸۵۶ در مورد قواعد جنگ دریایی.
- ۲ - اعلامیه دوم لاهه ۱۸۹۹ در مورد گازهای خفه‌کننده.
- ۳ - اعلامیه لاهه ۱۹۰۷ در خصوص ممنوعیت استعمال گلوله‌های آتش‌زا.
- ۴ - پروتکل ژنو ۱۹۲۵ در مورد ممنوعیت به کارگیری سلاح‌های شیمیایی و گازهای خفه‌کننده.
- ۵ - کنوانسیون لاهه ۱۹۵۴ در مورد حمایت از آثار فرهنگی و تاریخی در زمان جنگ.
- ۶ - کنوانسیون ۱۹۷۷ سازمان ملل در خصوص ممنوعیت استفاده از تکنیک‌های نظامی که موجب تغییر محیط زیست می‌شود.

۷ - قواعد ۱۹۷۸ صلیب سرخ در خصوص تسری قواعد انسان دوستانه در جنگ‌های مسلحانه و ممنوعیت حمله به مناطق مسکونی در حقوق جنگ.

معاهدات پذیرفته شده جهانی دیگر نیز مانند معاهده ۲۲ اوت ۱۸۶۶ و ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ و معاهده ۱۲ اوت ۱۹۴۹ با پروتکل الحاقی شماره ۱ مورخ ۱۲ دسامبر ۱۹۷۷ مورد نقض قرار گرفته است.

تصریح دارند که ارتش‌های متخاصم و ارتش اشغالگر ملزم به پذیرش و معالجه بیماران و مجروحان (از هر ملیتی) می‌باشند و این الزامات هم در زمان جنگ رسمی و هم در زمان هرگونه مخاصمه مسلحانه دیگر که بین طرفین رخ دهد نیز اجرا می‌شود ولو اینکه در زمان اشغال یک سرزمین طرف مقابل با هیچ‌گونه مقاومت نظامی رو به رو نشده باشد و از آنجایی که این مسئله جنبه انسانی دارد، مقررات حمایت‌کننده از مجروحان به شرح فوق به غیر از افراد نیروهای مسلح در مورد سایر کسانی که در مخاصمات هم شرکت نکرده‌اند نیز قابل اجراست.

در حملات سال ۲۰۲۳ یوآو گالانت، وزیر دفاع اسرائیل، فلسطینیان را "مردمی حیوانی" خواند و دستور "محاصره کامل" نوار غزه را صادر کرد - "بدون برق، بدون غذا، بدون سوخت، همه چیز بسته است". حملات هوایی به پاسگاه مرزی رفح با مصر مانع از ورود کامیون‌های حامل سوخت و مواد غذایی به غزه شد. گالانت به نیروهایی که در مرز با غزه جمع شده بودند گفت که "تمام محدودیت‌ها را آزاد کرده است". او تهدید کرد: «حماس خواهان تغییر در غزه بود، ۱۸۰ درجه نسبت به آنچه فکر می‌کرد تغییر خواهد کرد». او گفت غزه هرگز به آنچه که بود باز نخواهد گشت. غزه که در ۱۶ سال گذشته تحت محاصره قرار داشت، در واقع به پایین‌ترین سطح خود رسیده است و پس از اتمام سوخت تنها نیروگاه این منطقه، در تاریکی فرو رفته است. اهداف هوایی شامل

اردوگاه‌های پناهندگان، بلوک‌های مسکونی، و زیرساخت‌های حیاتی مانند شرکت مخابرات، بیمارستان‌ها و مدارس است که تنها شکل پناهگاه را برای آواره‌گان غزه فراهم می‌کنند با محرومیت از برق و کمبود دارو، بیمارستان‌های این منطقه قادر به مداوای مجروحان نیستند.

<https://www.aljazeera.com/features/۱۲/۱۰/۲۰۲۳/is-israeli-bombing-of-gaza-a-violation-of-international-laws>

([international-laws](#))

۳-۱- نقض ماده ۶ اساسنامه ی رم در خصوص نسل‌کشی

کنوانسیون ۹ دسامبر ۱۹۴۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد راجع به کشتار جمعی که رژیم اسرائیل هم آن را امضا کرده است. ماده ۱ این کنوانسیون به صراحت اعلام می‌دارد: «مراد از کشتار جمعی، قتل یا هرگونه اعمالی است که به منظور انهدام تمام یا بخشی از یک گروه ملی، قومی و نژادی و یا دینی ارتکاب یافته است» قبلاً مجمع عمومی سازمان ملل متحد در دسامبر سال ۱۹۸۲ بر اساس همین کنوانسیون اسرائیل را به خاطر کشتار اردوگاه‌های صبرا و شتیلا و عدم ممانعت فرماندهان اسرائیلی از فالانژها در ارتکاب این جنایت محکوم کرده است. ماده ۶ اساسنامه ICC که دقیقاً اجزا و عناصر این جرم را در بستر نظام بین‌المللی کیفری تعریف کرده و مجازات جرم نسل‌کشی در اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری، تنها حبس‌های ابد و نامحدود و بحثی در خصوص اعدام مطرح نیست. (باقوتی و بهلولی، ۱۳۹۸، ۱۳۵)

با توجه به اینکه اسرائیلی‌ها در مواجهه با محکومیت جهانی این کشتار اعلام کرده بودند در این کشتار دخالت مستقیم نداشته‌اند در مورد کشتار اردوگاه جنین که کشتار جمعی ساکنان آن مستقیماً توسط نیروهای اسرائیلی صورت گرفت هیچ راه‌گریز و بهانه‌ای باقی نمی‌ماند. مجمع ضمن محکوم کردن کشتار صبرا و شتیلا اعلام کرد: «این قتل عام مشمول احکام کیفری کشتار جمعی است»

طبق ماده دوم کنوانسیون منع و مجازات جنایت نسل‌کشی مصوبه ۱۹۴۸، نسل‌کشی عبارت است از ارتکاب هر یک از اعمال مشروحه زیر علیه یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی که به قصد نابود کردن کلی یا جزیی آن‌ها به دلیل دارا بودن این اوصاف، صورت می‌گیرد:

الف: کشتار اعضای گروه؛

ب: ایراد آسیب جسمی یا روانی جدی به اعضای یک گروه؛

ج: قرار دادن عمدی یک گروه در معرض شرایط نامساعد زندگی، به انتظار نابودی فیزیکی کلی یا جزیی آن گروه؛

د: تحمیل تدابیری به قصد جلوگیری از زاد ولد در یک گروه؛

ه: انتقال اجباری کودکان یک گروه به گروه دیگر.

با توجه به تعریف بالا، این روزها در غزه ما بارزترین نمونه‌های نسل‌کشی را شاهد هستیم و دردآورترین نوع آن کشتن کودکانی است که احتمال می‌رود اگر بزرگ شوند برای اسرائیل خطرناک شده و امنیت شهرک‌های اشغالی را به خطر می‌اندازند. به تعبیری رژیم صهیونیستی با بمباران کودکان فلسطینی امنیت و آسایش خود در آینده را می‌خواهد تضمین و تأمین کند. همچنین بنا به بند ج این ماده از کنوانسیون منع و مجازات جنایت نسل‌کشی، قطع کردن آب و برق غزه و محاصره اقتصادی و جلوگیری از ایصال مواد غذایی و اولیه به مردم این منطقه از دیگر مصادیق نسل‌کشی است که این روزها به دست اسرائیل رقم می‌خورد.

در جنگ‌های متعدد که در غزه اتفاق افتاد، رژیم صهیونیستی اقدام به محاصره جمعیت غیرنظامی در غزه و سپس مورد هدف قرار دادن آن‌ها و حمله به این سرزمین نمود. با این کار، مردم فلسطینی در معرض کمبود شدید

(قحطی) مواد غذایی و دارویی و سوخت (به منظور تولید انرژی) قرار گرفتند، به صورتی که دیگر بیمارستان‌های غزه قادر به پذیرش و درمان محرومان نبودند و در صورت پذیرش هم، به دلیل نبود دارو و تجهیزات پزشکی، بسیاری از زخمی‌ها جان خود را از دست می‌دادند. این تعداد تلفات به علاوه از بین رفتن ساختارها و تاسیسات زیربنایی و آواره شدن بسیاری از مردم در کنار محاصره، وقوع یک نسل‌کشی را به ذهن متبادر می‌سازد. (لواسانی، ۱۳۸۸، ۲۱۳)

۲- پیمان‌نامه حقوق کودک نوامبر ۱۹۸۹

یک کنوانسیون بین‌المللی است که حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کودکان را بیان می‌کند؛ همه دولت‌های امضاکننده این معاهده موظف به اجرای آن هستند. این کنوانسیون مورد تایید مجمع عمومی سازمان ملل قرار گرفت و بلافاصله لازم‌الاجرا شد. تاکنون همه کشورهای عضو سازمان ملل این سند را تصویب کرده یا به آن ملحق شده‌اند؛ از این رو، کنوانسیون حقوق کودک، مقبول‌ترین سند حقوق بشری تاریخ است. براساس کنوانسیون حقوق کودک که ۵۴ ماده و ۲ پروتکل دارد، هر انسان کمتر از ۱۸ سال کودک محسوب می‌شود؛ این کنوانسیون و ۲ پروتکل آن تاکید دارند که هیچ کودکی نباید از تبعیض رنج ببرد؛ کودکان باید حق حیات داشته باشند و رشد کنند.

کمیته حقوق کودک سازمان ملل بیانیه زیر را در خصوص حملات اسرائیل در اکتبر ۲۰۲۳ صادر کرد و از رنج عمیق کودکان ابراز خشم کرد: کمیته حقوق کودک تشدید حملات اسرائیل علیه اهداف غیرنظامی در نوار غزه که منجر به کشته شدن بیش از ۳۵۰۰ کودک از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ شده است را به شدت محکوم می‌کند. ما همچنین عمیقاً نگران کودکانی هستیم که به عنوان گروگان نگه داشته شوند. درگیری‌های مسلحانه قبل از هر چیز به کودکان آسیب می‌زند و تأثیرات مادام‌العمر بر سلامت جسمی و روانی، رشد و در نهایت برخورداری از تمام حقوق آنها دارد. کودکان نیز زمانی که زنده می‌مانند اما والدین و سایر اعضای خانواده و دوستان خود را از دست می‌دهند و شاهد حوادث فاجعه بار هستند آسیب می‌بینند. علیرغم حمایتی که باید توسط قوانین بین‌المللی از همه کودکان ارائه شود، در ماه اول این جنگ، گزارش‌های ویران‌کننده‌ای از اعمال منع شده توسط حقوق بشردوستانه بین‌المللی از جمله معلولیت، جراحت، آدم‌ربایی، آوارگی اجباری، محرومیت از خدمات پزشکی مراقبت، غذا و آب منتشر شده است. طبق ماده ۳۸ کنوانسیون حقوق کودک، دولت‌ها موظفند به قوانین حقوق بین‌الملل بشردوستانه احترام بگذارند و از آنها اطمینان حاصل کنند و تمام اقدامات ممکن را برای تضمین حمایت و مراقبت از کودکان آسیب دیده از درگیری‌های مسلحانه انجام دهند. این کمیته خواستار پایان دادن به آسیب‌های ویرانگری است که به زندگی کودکان در سرزمین‌های اشغالی فلسطین وارد شده است.

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/un-child-rights-committee-condemns-killing-11/2023>

(children-gaza-strip)

تمامی حقوقی که در کنوانسیون مورد بحث به آن تاکید شده، درباره اصول کلی کنوانسیون حقوق کودک هستند و به وسیله این اصول یعنی منع تبعیض، مصالح عالی، حق بر حیات، بقا و رشد و حق بر شنیده شدن شناخته می‌شوند. حق در امان بودن از خشونت، حق همبستگی خانواده، حق سلامت و حق آموزش از مهم‌ترین حقوقی هستند که در این کنوانسیون به آن‌ها به‌عنوان حقوق کودکان تاکید شده است.

با شروع حملات اسرائیل به غزه از اکتبر ۲۰۲۳ حداقل ۴۳۲۴ کودک در بمباران اسرائیل کشته شده‌اند. براساس آمار ارائه شده ارتش اسرائیل طی ماه گذشته دو برابر تعداد کل کودکان فلسطینی کشته شده در کرانه باختری و غزه اشغالی از سال ۱۹۶۷ در نوار غزه، کودک کشته شده است. علاوه بر این تعداد کودکان کشته شده در غزه، حدود

۱۳۵۰ کودک زیر آوارها مفقود شده اند که به احتمال زیاد اکثر آن‌ها مرده هستند. آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل متحد گفت غزه در حال تبدیل شدن به «قبرستان کودکان» است.

[/https://iict.ac.ir/1402/08/bohrangaza-9](https://iict.ac.ir/1402/08/bohrangaza-9)

این وضعیت منجر به افزایش نرخ ناامنی غذایی، نقض حق کودکان برای داشتن استانداردهای مناسب زندگی طبق ماده ۲۷ کنوانسیون حقوق کودک و نقض حق سلامت کودکان از طریق هدف قرار دادن تاسیسات آب و فاضلاب و امکان ابتلای کودکان به بیماری‌ها براساس ماده ۲۴ همان کنوانسیون می‌شود. تشدید حملات رژیم صهیونیستی به غزه همچنین به امنیت و آموزش کودکان غزه آسیب وارد کرده است؛ در حال حاضر مدارس غزه به‌عنوان پناهگاه مورد استفاده قرار می‌گیرند، هرچند که این اماکن دیگر از بمباران‌های رژیم صهیونیستی نیز در امان نیستند. براساس ماده ۲۸ کنوانسیون حقوق کودک، دسترسی کودکان به آموزش باید تضمین شده و نباید نقض شود.

۳- نقض حقوق بشر دوستانه و کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو ۱۹۴۹

هدف اولیه حقوق بین‌الملل بشر دوستانه کاهش پیامدهای ناگوار و تلخ جنگ بود اما همزمان با توسعه و تدوین حقوق بین‌الملل بر مبنای فردگرایی و حمایت بیشتر از افراد مفهوم آن در جهت احترام به شأن و منزلت و کرامت والای بشر در میان مخاصمه و حتی بعد از آن و نیز مجازات ناقضین قواعد بنیادین و اساسی حقوق بین‌المللی بشر دوستانه گسترش یافت. (کنعانی و حسین نژاد، ۱۳۸۳ : ۳۰)

رژیم صهیونیستی به عضویت کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو در آمده است، اما عضو پروتکل‌های الحاقی ۱۹۷۷ نیست. با این حال، برخی از مقررات این پروتکل‌ها به عنوان حقوق بین‌الملل عرفی شناخته شده اند و بنابراین، برای همه کشورها از جمله رژیم صهیونیستی لازم‌الرعایه می‌باشد.

در حالیکه تاکنون ادعای عدم قابلیت کنوانسیون چهارم در مورد سرزمینهای اشغالی از سوی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و سایر متخصصین حقوق بین‌الملل رد شده است. صلیب سرخ (به عنوان ناظر کنوانسیون‌های ژنو) معتقد است که کنوانسیون چهارم ژنو ارتباطی به حاکمیت طرفین مخاصمه ندارد این کنوانسیون در کلیه مواردی که سرزمینی در طول یک مخاصمه مسلحانه اشغال گردد، فارغ از وضعیت حقوق آن سرزمین اعمال خواهد شد (Kretzmer, 2002, 33).

به دنبال گروگان‌گیری دو سرباز اسرائیلی توسط نیروهای حزب الله، ارتش رژیم صهیونیستی حملات گسترده‌ای را از ۱۲ ژوئیه ۲۰۰۶ علیه لبنان آغاز کرد. اسرائیل با این تهاجم، حقوق بشر به خصوص کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو، دو پروتکل الحاقی آن و قطعنامه‌ای شورای امنیت سازمان ملل متحد را به تمسخر گرفت و بدان‌ها واقعی‌نهاد. اسرائیل نام این تهاجم را «حق دفاع از خود» نهاد تا کار خود را توجیه کند. این تهاجم به کشته شدن صدها زن و کودک لبنانی که کوچک‌ترین دخالتی در جنگ نداشتند و ویرانی بسیاری از مناطق دور از صحنه درگیری انجامید. (نیری و متولی، ۱۳۹۰، ۱۸۷)

هر گونه مخاصمه بین نیروهای اسرائیل و لبنان و نیروهای مسلح منظم و نامنظم واقع در قلمرو این کشور، در چارچوب و تابع کلیه مقررات کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو قرار می‌گیرد. عمده‌ترین محورهای حقوق بشر دوستانه قابل اعمال بر درگیری‌های بین‌المللی اصل تفکیک (مصونیت غیر نظامیان و اهداف غیر نظامی از شمول حمله)، تناسب حمله به رزمندگان و اهداف نظامی با منافع و ضروریات نظامی و هم‌چنین حرمت افراد و اهداف بی‌طرف و متعلق به غیر متخاصمین به ویژه دولت‌های بی‌طرف و سازمان‌های بین‌المللی امدادی است، تعهداتی که به کرات توسط نیروهای اسرائیلی طی جنگ سی و سه روزه نقض گردیدند. اسرائیل با وجود نامشروع

بودن تجاوز به لبنان و در عین داشتن مسئولیت ناشی از این تجاوز، به دلیل ماهیت عرفی کنوانسیون های ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ لاهه و بخش هایی از پروتکل اول الحاقی ۱۹۷۷ از یک سو و التزام قرار دادی به کنوانسیون های ۱۹۴۹ ژنو، ملزم به رعایت اصول تفکیک، تناسب و حرمت بی طرفی است. با این حال، این رژیم به وضوح از رعایت این اصول پرهیز نموده است.

عمده ترین مصادیق تخلفات اسرائیل از حقوق بشر دوستانه که به ارتکاب جنایات جنگی انجامیده‌اند، عبارت‌اند از: هدف حمله قرار دادن جمعیت و افراد غیر نظامی که در درگیری مشارکت نداشته‌اند؛ حمله مستقیم و عمدی بر اهداف غیر نظامی؛ حمله عمدی به کارکنان یا اهداف درگیر در اقدامات امدادی و مأموریت های حفظ صلح؛ مرگ یا ضرب و جرح اتفاقی غیر نظامیان و صدمه اتفاقی به اهداف غیر نظامی فراتر از معیار تناسب؛ استفاده عمدی از سپرهای انسانی؛ خودداری از اتخاذ تدابیر حفاظتی درباره حمایت از غیر نظامیان از یک سو و تبعیض در حمایت از اعراب ساکن سرزمین های اشغالی نیز نمونه‌هایی دیگر از تخلفات این رژیم از حقوق بشر دوستانه محسوب می شوند. (www.hpcr.org) .

حمایت از کارکنان تشکیلات و محمولات بیمارستانها و کارکنان این مراکز به طور صریح در ماده ۲۴ تا ۳۲ معاهده ۱۹۴۹ ژنو حتی در حمایت از نیروهای نظامی به صراحت بیان شده است که براساس اخبار منتشره در رسانه‌های ملی ایران و رسانه‌های بین‌المللی اسرائیلی‌ها این امر را رعایت نکرده و حتی به طور مشخص با یورش تانک ها به آمبولانس‌ها و نیروهای امدادگر آن را زیر چرخهای زره پوش ها مچاله و اجساد را له کرده‌اند این امر خلاف صریح ماده ۱۹ تا ۲۳ معاهده ۱۹۴۹ می‌باشد. درحالی‌که طبق مواد این معاهده این تاسیسات هیچگاه نباید مورد حمله قرار گیرند. نیروهای اسرائیلی به کرات هم به بیمارستان‌ها حمله کردند و هم مانع کمک کارکنان بیمارستان‌ها و آمبولانس‌ها به مجروحان شده‌اند.

گروگان گیری، قتل و شکنجه صراحتاً بر اساس کنوانسیون ژنو ممنوع است، در حالی که حملات فراوان و بی‌وقفه اسرائیل به غیرنظامیان در نقاط مختلف غزه هم می‌تواند مشمول تحقیقات جنایات جنگی شود.

جامعه جهانی، شهرک‌سازی‌های اسرائیل را خلاف حقوق بین‌الملل می‌داند و سازمان ملل نیز تاکنون بارها این موضوع را مطرح کرده که شهرک‌سازی اسرائیل مصداق نقض کنوانسیون چهارم ژنو است. این کنوانسیون که پس از جنگ جهانی دوم توسط ۱۹۲ کشور تصویب شد، تاکید می‌کند یک جریان اشغالگر نباید بخش‌هایی از جمعیت غیرنظامی خود را به سرزمینی که آن را اشغال کرده منتقل کند. همچنین اساسنامه‌ای که دادگاه کیفری بین المللی را در سال ۱۹۹۸ (۱۳۷۷) تأسیس کرد، چنین انتقالاتی را به عنوان جنایات جنگی طبقه‌بندی کرده است. براساس کنوانسیون ژنو، بیماران و مجروحان، کادر پزشکی، بیمارستان‌ها و مراکز درمانی سیار در زمان جنگ محافظت می‌شوند. آنها تحت هیچ شرایطی نمی‌توانند مورد حمله قرار گیرند و هدف قرار دادن آنها به عنوان جنایت جنگی تلقی می‌شود. همچنین از نظامیان یا شبه‌نظامیان مجروح که در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی تحت درمان هستند و کارکنان پزشکی که برای دفاع از جان خود و بیماران مسلح هستند، محافظت می‌شوند. مهم‌ترین موارد نقض کنوانسیون‌های ژنو و حقوق بشردوستانه توسط اسرائیل را می‌توان شامل این موارد دانست:

- ماده ۱۸ کنوانسیون شماره ۴ ژنو

ماده ۱۸ کنوانسیون شماره ۴ ژنو تصریح می‌کند، بیمارستان‌های غیرنظامی که برای مراقبت از مجروحان و بیماران، بیماران ناتوان و موارد مرتبط با زایمان تشکیل شده‌اند، در هیچ شرایطی نباید هدف حمله قرار بگیرند و باید همیشه مورد احترام و محافظت طرف‌های درگیری باشند.

- ماده ۱۹ کنوانسیون ژنو

طبق ماده ۱۹ کنوانسیون ژنو، حفاظتی که بیمارستان‌های غیرنظامی از آن برخوردارند، متوقف نخواهد شد، مگر اینکه از آنها برای ارتکاب اعمال زیان‌بار _ خارج از وظایف بشردوستانه _ علیه دشمن استفاده شود. با این حال ممکن است حفاظت فقط پس از صدور اخطار مقتضی، بیان جزئیات همه موارد مرتبط و اعلام یک محدودیت زمانی معقول و پس از بی‌توجهی به این هشدار، متوقف شود. طبق این قانون، «پرستاری از افراد بیمار یا مجروحان نیروهای مسلح در این بیمارستان‌ها و یا وجود سلاح‌های سبک و مهماتی که از این نیروها گرفته شده و هنوز به دست سرویس مرتبط نرسیده است، برای دشمن مضر نیست».

عدم رعایت قوانین و مقررات بین‌الملل جنگ بین افراد غیر نظامی وفق نص صریح ماده ۵۱ بند یکم از پروتکل اول ژنو ۱۹۴۹ که باید در برابر هر گونه خطرات ناشی از عملیات جنگ تحت حمایت حقوق بین‌الملل بشردوستانه قرار گیرد.

- ماده ۵۴ کنوانسیون ژنو

عدم رعایت رفتار انسانی موضوع عدم دسترسی مردم بی‌گناه فلسطین از آذوقه، امکانات رفاهی اولیه، سوخت، ارتباطات... تا آب آشامیدنی و دارو و درمان طبق ماده ۵۴ بند ۱ و ۲ همان پروتکل از کنوانسیون ۱۹۴۹ خصوصاً در نوار و باریکه غزه که محروم کردن مردم بی‌گناه غزه که بیش از هزاران نفر کشته و زخمی با تعداد مترکم بیش از یک میلیون نفر و مساحت ۲۶۷ کیلومتر مربع منطقه غزه.

- نقض پروتکل الحاقی ۱۹۷۷

عفو بین‌الملل، طی گزارشی اعلام کرد که اسرائیل در عملیات‌های خود در غزه از غیرنظامیان، از جمله کودکان، به عنوان سپر انسانی استفاده کرده است، چون آنها را وادار می‌کرده در خانه‌هایی که این نیروها به عنوان مواضع نظامی از آنها استفاده می‌کرده‌اند، بمانند (BBC, 2009, 10.20)

- مواد ۲۳ و ۲۵ از کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷

به منظور حمایت بیشتر از غیرنظامیان و در پی تلاش‌های صلیب سرخ بین‌المللی، سرانجام، طی مذاکرات طولانی در ۱۰ ژوئن ۱۹۷۷ و پروتکل به کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو ضمیمه شد. پروتکل نخست، اختصاص به حمایت از قربانیان درگیریهای مسلحانه بین‌المللی دارد که در جنگ‌های بین‌الدولی اجرا میشود و پروتکل دوم، مربوط به حمایت از قربانیان در مخاصمات مسلحانه غیر بین‌المللی و داخل کشورها است. مطابق ماده ۲ مشترک کنوانسیون‌های چهارگانه ۱۹۴۹ ژنو، قواعد این کنوانسیون‌ها، در هر جنگ اعلام شده یا هر مخاصمه مسلحانه که میان دو یا چند کشور طرف معاهده، حتی اگر حالت جنگی توسط یکی از آنها به رسمیت شناخته نشود، قابل اجرا است. همچنین، قواعد این کنوانسیون‌ها در کلیه موارد اشغال تمام یا بخشی از سرزمین یک کشور، حتی اگر اشغال، با مقاومت نظامی روبرو نشود، اجرا میگردد. قواعد این کنوانسیون‌ها، نسبت به کشورهای غیر عضو نیز قابل اجراست؛ زیرا مقررات مندرج در آن، عرفی و مورد قبول جامعه بین‌المللی است (verma, 1998: 217).

حملات کورکورانه و بدون تمایز بین اهداف نظامی و غیر نظامی مانند بمباران یا پرتاب راکت و خمپاره با مین و تله‌های انفجاری یا استفاده از گلوله انفجاری با برد موثر بالا مندرج در حقوق بین‌الملل عرفی ملهم از مواد ۲۳ و

۲۵ از کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷ که ولو اظهر من الشمس مسلسل وار باعث نابودی کلیه مساجد کلیساها مدارس بیمارستان ها و منازل مسکونی گردیده.

- مواد ۳۵ و ۳۶ پروتکل لازم الاجرا اول ژنو ۱۹۴۹

استفاده از تسلیحات غیر متعارف و مواد مرگبار در حملات به گروههای جهادی فلسطینی که موجبات درد و رنج و جراحات شدید بدون آن که اهداف مشروع باشد تا جایی که باعث مرگ زجر آور یا معلولیت افراد غیر نظامی نیز به همراه دارد « بدون اجازه درمان حتی در اسارت» و هم چنین موجب نابودی حیوانات و محیط زیست نیز به نحوی گردد که تا سال های بعد نیز آثار مخرب آن خواهد ماند. مانند بمباران های پی در پی خوشه ای و هم چنین انواع راکت های بالستیک هدایت شونده که تا آخرین ترکش آن باعث جراحات دهشتناک و نابودی مردمان فلسطینی خواهد شد. این رفتار فرماندهان نظامی که کلیه دوره های مختلف حقوق جنگ و بین الملل جنگ را گذرانده اند وفق مواد ۳۵ و ۳۶ پروتکل لازم الاجرا اول ژنو ۱۹۴۹ استفاده از اسلحه و ادوات جنگی، که باعث صدمات بی مورد و آلام غیر ضروری میشود، ممنوع است. بر این اساس، آن مقدار از زور باید بکار گرفته شود که برای غلبه بر دشمن ضرورت دارد. عمده مقررات مربوط به سلاحهای ممنوعه، در پروتکل اول سال ۱۹۷۷ آمده است؛ ولی استفاده از نوع سلاح ممنوعه، به عهده دولتهای تولید کننده و استفاده کننده گذاشته شده و آنان باید توجه نمایند که استفاده از چنین سلاحهایی، با اصول حقوق بین الملل بشردوستانه، مغایرت نداشته باشد. (بوسچک و رابرت سون، ۱۳۷۵، ۵۷)

پروتکل سوم کنوانسیون مربوط به سلاح های متعارف، ممنوعیت ها و محدودیت های کاربرد سلاح های آتش زا را در برمیگیرد. بر اساس این پروتکل، سلاح آتش زا به هر سلاح یا مهماتی اطلاق میگردد که به دلیل وجود شعله، حرارت یا آمیخته هایی از آنها یا انجام واکنش شیمیایی ناشی از مواد، منجر به آتش گرفتن اهداف یا ایجاد سوختگی بر بدن افراد میشود. بر طبق این تعریف، فسفر سفید یکی از سلاح های آتش زا محسوب میگردد.

- نقض مقررات کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷

عدم رعایت قوانین و مقررات کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷ شلیک های بدون توقف با اسلحه های نوعا مخصوص تانک و نفر برای جنگی بر علیه مردم بی سلاح و هم چنین استفاده های مزدورانه مختلف از امکان مسکونی مردم بی دفاع برای جنگ با گروه های جهادی فلسطینی ماده ۲۵ کنوانسیون لاهه ۱۹۰۷ و هم چنین ملهم از مواد ۵۱، ۵۲، ۵۷، ۶۰ پروتکل اول کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹

- مواد ۱۴ تا ۲۷ کنوانسیون چهارم ژنو

بر اساس مواد ۱۴ و ۲۷ کنوانسیون چهارم ژنو و قواعد حقوق بین الملل بشردوستانه عرفی کشتار زنان و کودکان به شدت محکوم است.

- ماده ۲۱ کنوانسیون چهارم ژنو

ماده ۲۱ کنوانسیون چهارم ژنو کشورها را متعهد مینماید که مجروحان و زخمیان را به بیمارستان ها و مراکز درمانی یا مکان هایی که برای این منظور تعبیه شده است، منتقل نمایند. بنابراین ممانعت از اسرائیل از این امر تخلف محسوب میشود

- ماده ۲۳ کنوانسیون چهار ژنو

عدم اجازه جهت رساندن دارو: ماده ۲۳ کنوانسیون چهارم ژنو به این موضوع اشاره نموده و آن را تخلف میدانند.

- ماده ۵۳ کنوانسیون چهارم ژنو

ماده ۵۳ کنوانسیون چهارم ژنو رژیم صهیونیستی را به عنوان یک نیروی اشغالگر در غزه از تخریب اموال فلسطینی‌ها منع کرده است، در حالیکه این رژیم عمداً با بمباران هوایی، آتش توپخانه‌ها موجب تخریب گسترده اموال غیرنظامیان و اماکن غیرنظامی و خانه های مسکونی در نوار غزه شده است که این اقدام بر اساس ماده ۱۴۷ کنوانسیون چهارم ژنو جنایت جنگی می‌باشد.

۴- اعلامیه ی جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸ و حقوق بشر به صورت کلی

اعلامیه جهانی حقوق بشر یک پیمان بین‌المللی است که سال ۱۹۴۸ تصویب شده؛ این اعلامیه دستاورد مستقیم جنگ جهانی دوم بوده و برای نخستین بار، حقوقی را که همه انسان‌ها سزاوار آن هستند را به صورت جهانی بیان می‌دارد، در نتیجه، حقوق بشر به حقوقی گفته می‌شود که همگان در همه زمان‌ها و مکان‌ها از آن برخوردارند؛ از جمله حق تردد آزاد و در محاصره نبودن.

تحولات بین‌المللی بیانگر آن است که جنایات اسرائیل علیه مردم فلسطین همچنان در کانون توجهات جهانی قرار دارد. رژیم صهیونیستی اسرائیل از زمان تأسیس تاکنون جنایات زیادی را در سرزمین‌های اشغالی فلسطین مرتکب شده است. اسرائیل از ابتدای پیدایش و حضور در فلسطین، در کنار تمام مسائل نظامی و خشونت‌های کار گرفته در برابر مسلمانان سرزمین‌های اشغالی، به صورت گسترده به نقض حقوق بشر نیز پافشاری داشته است. اسرائیل بارها به دلیل نقض حقوق زنان در رتبه نخست گزارش حقوق بشری سازمان ملل قرار گرفته و در جایگاه نخست بزرگترین ناقض حقوق بشر جهان حضور یافته است. قطعنامه‌هایی که علیه اسرائیل در زمینه نقض حقوق بشر صادر شده است، مملو از «درخواست‌ها»، «محکومیت‌ها»، «ابراز نگرانی‌ها» و «ابراز تأسف‌ها» و همچنین دستور به «پایان دادن فوری» به نقض حقوق بشر بود. (موسوی، ۱۳۹۵، ۲۳)

طرف‌های درگیری دارند همه طرف‌های درگیری کنونی، از جمله حماس و نیروهای اسرائیلی، و همچنین سایر نظامیان دولتی یا گروه‌های مسلح غیردولتی که به نبرد می‌پیوندند، طبق قوانین بشردوستانه بین‌المللی از ایجاد رنج ناروا در میان مردم منع شده‌اند. غیرنظامیان و جنگجویان در طول درگیری. برای محدود کردن آسیب و رنج ناشی از طرفین درگیری مسلحانه است. این ممنوعیت‌ها در تمام موارد استفاده از نیروی نظامی یا سایر عملیات نظامی در درگیری‌های مسلحانه، از جمله اقداماتی که برای دفاع از خود در برابر حمله مسلحانه انجام می‌شود، رعایت می‌شود. اصول اساسی شامل (۱) تمایز بین غیرنظامیان و رزمندگان است. (۲) ممنوعیت حمله به کسانی که در درگیری‌های مسلحانه شرکت نمی‌کنند^۱، از جمله رزمندگانی که تسلیم شده یا مجروح شده‌اند. (۳) منع از تحمیل رنج غیر ضروری. (۴) اصل ضرورت، که اقدام نظامی را تنها در صورت لزوم برای تضعیف ظرفیت نظامی دشمن مجاز می‌سازد. (۵) اصل تناسب، که اقدام نظامی را که منجر به جراحت یا مرگ غیرنظامیان یا آسیب به اشیاء غیرنظامی می‌شود که در رابطه با مزیت نظامی به دست آمده بیش از حد است، ممنوع می‌کند. این نقض‌ها شامل موارد ذیل خواهد شد:

¹ - hors de combat

- حملات ۷ اکتبر به غیرنظامیان و گروگانگیری غیرنظامیان؛
- گزارش حملات عمدی یا بدون تبعیض به غیرنظامیان و مناطق غیرنظامی و تخریب ساختمان های غیرنظامی و فرهنگی - از جمله مکان های عبادت، بیمارستان ها و مدارس .
- بیانیه های مقامات دو طرف درگیری در توضیح طرح هایی برای حمله، گرسنگی یا رد کمک های بشردوستانه به یک جمعیت غیرنظامی یا تخریب اشیاء ضروری برای بقای یک جمعیت غیرنظامی و گزارش هایی از انجام چنین طرح ها و اقداماتی. (Zanotti, 2023, 28)

نقض حقوق بشر توسط اسرائیل را می توان مستند به برخی از وقایعی نمود که عبارت است از:

- ۱- جنایت خان یونس :خان یونس در نوار غزه واقع است. این روستا در دو نوبت به فاصله نه روز هدف حملات اشغالگران صهیونیست قرار گرفت؛ یکی در ۳ نوامبر ۱۹۵۶ که ۵۰۰ فلسطینی به قتل رسید و دیگری ۱۲ نوامبر که ۲۷۰ فلسطینی به شهادت رسیدند.
- ۲- نایت در غزه (۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰) رژیم صهیونیستی پس از پیروزی حماس در انتخابات پارلمان فلسطین در ژانویه سال ۲۰۰۶ در اقدامی نژادپرستانه با هدف تنبیه مردم فلسطین مخصوصاً مردم نوار غزه که بیشترین آرای حماس از این منطقه بود، اقدام به محاصره کامل زمینی و هوایی این منطقه کرد. در پی این محاصره کشته های اسرائیلی ها حتی از خروج بیماران فلسطینی برای مداوا به خارج جلوگیری کردند که طی آن تا اواسط سال ۲۰۱۰ نزدیک به ۳۸۰ فلسطینی جان خود را از دست دادند. در خلال این سال ها به خصوص در اواخر سال ۲۰۰۸ تا اواسط ژانویه سال ۲۰۱۰ اسرائیل جنگی خانمان سوز را علیه غزه راه انداخت که به تجاوز ۲۲ روزه شهرت یافت. در این جنگ ۱۴۵۰ شهروند فلسطینی به شهادت رسیدند و ساختار زیربنایی نوار غزه آسیب جدی دید.
- ۳- جنایت علیه ناوگان بین المللی امداد رسان به غزه: در ۳۱ می سال ۲۰۱۰ در برابر چشمان افکار عمومی جهان نیروی دریایی ارتش صهیونیستی در اقدامی که دزدی دریایی لقب گرفت در آب های بین المللی به کشتی بین المللی حامل کمک های انسان دوستانه به نوار غزه حمله کرد و نه شهروند ترکیه را به قتل رساند و ده ها نفر را زخمی کرد. تمامی ۷۵۰ سرنشین این کشتی ها بازداشت و به بندر اشدود منتقل شدند.

۵- نقض قواعد آمره

۵-۱- منع توسل به زور

منشور ملل متحد، ممنوعیت کلی هرگونه توسل به زور را مد نظر دارد و اعضای سازمان ملل متحد را ملزم میسازد که در روابط بین المللی میان خود از توسل به جنگ، تهدید به جنگ، اقدامات مقابله به مثل، محاصره دریایی و یا هر شکل دیگر استفاده از تسلیحات یا اعمال قدرت چه علیه تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر کشور و چه هرگونه رفتار دیگر که با اهداف ملل متحد مغایر باشد خودداری کنند.

بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد ممنوعیت تهدید یا استفاده از زور در روابط بین الملل، یک قاعده شناخته شده حقوق بین الملل است که برای همه دولت ها، خواه عضو ملل متحد باشند یا نه، لازم الاتباع است. (راهنمای سازمان ملل متحد، ۱۱۹: ۱۳۵۴) این قاعده را در

اعلامیه «اصول حقوق بین‌الملل درباره روابط دوستانه و همکاری بین دولت‌ها مطابق با منشور ملل متحد» (۱۹۷۰مجمع عمومی سازمان ملل متحد می‌توان به وضوح مشاهده کرد. اعلامیه‌های مزبور، به انواع معینی از تهدید یا توسل به زور اشاره میکنند که از جمله عبارتند از جنگ‌های تجاوزکارانه، تبلیغ برای جنگ‌های تجاوزکارانه، تهدید یا توسل به زور برای نقض مرزهای بین‌المللی یا خطوط تعیین‌شده بین‌المللی و تصرف قلمرو خارجی با تهدید یا استفاده از زور. بر این اساس، ممنوعیت کاربرد توسل به زور مطابق منشور، نه تنها جنگ، بلکه «تهدید به استفاده از زور» را نیز در بر می‌گیرد. مشهورترین نوع صریح تهدید، دادن ضرب‌الاجل یا اتمام حجت است که به موجب آن، اعلامیه‌های رسمی خطاب به دولت دیگر صادر شده و از آن دولت خواسته می‌شود که در عرض مدت معینی، تقاضای مطروحه را بپذیرد؛ در غیر این صورت، آماده شروع جنگ یا اقدام قهری مسلحانه باشد. (بوسچک و رابرت بلدسو، ۱۳۷۵، ۴۸۰)

اسرائیل نوار غزه و کرانه باختری فلسطین را به ترتیب از مصر و اردن در جنگی که در سال ۱۹۶۷ علیه این دو کشور و سوریه به راه انداخت، به تصرف خود درآورد. این رژیم مدعی شد که در دفاع از خود در برابر این کشورها اقدامی پیشگیرانه انجام می‌دهد. جنگ پس از شش روز با پیروزی اسرائیل به پایان رسید. با وجود آن، و اسرائیل متعاقباً با مصر و اردن قراردادهای صلح منعقد کرد، اسرائیل کنترل سرزمین‌های تصرف شده را از طریق یک اشغال نظامی - ادامه استفاده از زور که امکان تصرف آنها را فراهم کرد - در مدتی که اکنون بیش از نیم قرن می‌گذرد، حفظ کرد. مخالفت با درخواست‌های مجمع عمومی سازمان ملل برای پایان دادن به این امر. حذف شهرک‌ها توسط اسرائیل و استقرار مجدد حضور نظامی‌اش به عنوان بخشی از عملیات محاصره زمینی، دریایی و هوایی نوار غزه، و همچنین اجازه دادن بر اساس توافق اسلو به اجزای واجد شرایط خودگردانی فلسطینی در برخی مناطق کرانه باختری، در نهایت به پیکربندی مجدد و نه پایان بخشی از این اشغال نظامی منجر شد. این کشور به اشغال نوار غزه و کرانه باختری ادامه می‌دهد، زیرا هر دو منطقه تحت کنترل نظامی مستمر آن هستند.

غیرقانونی بودن استفاده از زور توسط اسرائیل در غزه و کرانه باختری، به عنوان نقض قانون استفاده از زور - و بنابراین تجاوز - و حق قانونی مردم فلسطین برای تعیین سرنوشت، پیامدهای زیر را به همراه دارد. اسرائیل موظف است فوراً به این استفاده از زور پایان دهد - آتش بس در غزه، و پایان کامل محاصره گسترده تر نوار، و همچنین عقب نشینی کامل قدرت خود در کرانه باختری، از جمله بیت المقدس شرقی. از آنجا که این غیرقانونی متضمن نقض قواعد اساسی حقوق بین‌الملل است که دارای وضعیت آمره است، همه دولت‌های دیگر در موقعیت حقوقی ویژه‌ای قرار دارند که دارای تعهدات منفی و مثبت هستند. آنها در رفتار خود در رابطه با این وضعیت کاملاً آزاد نیستند، گویی فقط اسرائیل و مردم فلسطین هستند که حقوق و تعهدات قانونی قابل اجرا دارند. در وهله اول، آنها از نظر قانونی موظف هستند استفاده از زور اسرائیل را از جمله از طریق اشغال در نوار غزه و کرانه باختری قانونی به رسمیت نشناخته یا هیچ‌گونه کمک یا کمکی به آن ارائه نکنند. این به معنای لزوماً تأیید نکردن حق استفاده از این نیرو و قطع حمایت از جمله حمایت نظامی از اسرائیل برای این منظور است. در وهله دوم، آنها موظفند برای پایان دادن به وضعیت غیرقانونی گام‌های مثبتی بردارند. این حداقل به معنای فراخوان برای آتش‌بس، و به‌طور گسترده‌تر، درخواست از اسرائیل برای پایان دادن به اشغال است.

در حال حاضر، برخی از کشورها طوری رفتار می‌کنند که گویی در انتخاب جنبه‌های مجزای غیرقانونی آزاد هستند - معمولاً الحاق ادعایی بیت المقدس شرقی و ایجاد شهرک‌ها در کرانه باختری - که آنها به آن اعتراض دارند یا حداقل از به رسمیت شناختن آن امتناع می‌ورزند. از نظر قانونی معتبر است و در عین حال در مورد سایر

جنبه های اساسی تر غیرقانونی سکوت کرده و حتی از آن حمایت می کند. این تمایزات هیچ مبنایی در حقوق بین الملل ندارد. در واقع، آنها شامل نقض قوانین بین المللی توسط چنین دولت هایی از نظر حمایت غیرقانونی و یا انتخاب سکوت در صورت وجود الزام قانونی برای اعتراض می شوند. دولت ها باید با ماهیت جامع تر موقعیت حقوقی که در آن قرار دارند و معنای آن برای سیاست ها، بیانیه ها و اقداماتشان مواجه شوند. اگر همانطور که این دولت ها تأیید می کنند، حقوق بین الملل واقعاً یک قانون است، پس بنا به تعریف، قابل استفاده جهانی است، و صرفاً چیزی نیست که باید رعایت شود تا آنجا که با ترجیحات سیاسی آنها همسو باشد. اگر اینطور باشد، در مسائل اساسی که همه آنها از نظر قانونی دخیل هستند، آنها آزاد نیستند که گزینش کنند و استانداردهای دوگانه را اعمال کنند.

۲-۵- حق تعیین سرنوشت خود

حقوق بین الملل حق ملت ها در تعیین سرنوشت خود را مورد توجه قرار داده است. این اصل در بند ۲ ماده ۱ منشور ملل متحد با این مضمون که یکی از اهداف سازمان «توسعه روابط دوستانه بین ملت ها بر اساس احترام به اصل برابری ملت ها و حق آنها در تعیین سرنوشت خود»... است، گنجانده شده است و در ماده ۵۵ منشور نیز مورد تأکید قرار گرفته است.

این تعریف در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب ۱۹۶۶ تکرار شده است، اعلامیه اصول حقوق بین الملل مورخ ۱۹۷۰ مجمع عمومی نیز به این حق تأکید کرده است.

معنای دیگر حق تعیین سرنوشت مربوط به حق ملت ها برای استفاده و بهره برداری آزادانه از منابع ثروت های طبیعی شان است.. (موسی زاده، ۱۳۷۸، ۱۰۵) اعلامیه راجع به حاکمیت دائمی بر منابع طبیعی مصوب سال ۱۹۶۲ مجمع عمومی سازمان ملل متحد با شناسایی حق مذکور یک رشته مقررات مربوط به بهره برداری از آنها و اعمال نظارت بر سرمایه گذاری خارجی را وضع می کند.

نتیجه گیری

آنچه از افعال ارتكابی رژیم اسرائیل و حامیان آن در غزه برمی آید، این است که حقوق بین الملل با تمامی اوراق و اسناد خود و در سایه ی سازمان های پرسرو صدای خود، هیچ نقشی ایفا نکرده است. هر آنچه از حقوق جنگ و حقوق بشردوستانه و حقوق بشر گفته می شود، در این جنگ دفن شد و گورستانی از معاهدات بین المللی ایجاد شد.

حقوق بین الملل بشردوستانه که ریشه در کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹ و حقوق بین الملل عرفی دارد، برای محافظت از غیرنظامیان و کسانی که دیگر در جنگ فعال نیستند، مانند سربازان تسلیم شده، و محدود کردن تسلیحات و تاکتیک های رزمی طراحی شده است. مفاد آن که برای همه دولت ها و گروه های مسلح غیردولتی در یک درگیری الزام آور است، حملات بی رویه، هدف قرار دادن غیرنظامیان و مجازات دسته جمعی در غزه تمامی این معاهدات را بی اثر نمود.

محاصره طولانی مدت و حملات هوایی مکرر، که منجر به تلفات غیرنظامی زیاد، به ویژه در میان کودکان شده است و منجر به کشته شدن بیش از ۲۰۰۰۰ فلسطینی شده است و ابهامات در خصوص اصل وجود حقوق بین الملل را بیشتر کرده است

استفاده از سلاح های ممنوعه، همچنین استفاده اسرائیل از فسفر سفید، ماده ای با اثرات مخرب بر بافت های انسانی، در مناطق پرجمعیت غزه وجود دارد. تمامی این حوادث را می توان مبنایی بر بی رمقی کنوانسیون های بین المللی دانست.

مسائل مربوط به اشغال و شهرک سازی، گزارش سازمان ملل همچنین این دیدگاه بین المللی دیرینه را تکرار می کند که فعالیت های شهرک سازی اسرائیل در کرانه باختری و بیت المقدس شرقی و جابجایی غیرنظامیان به طور بالقوه جنایت جنگی است. علیرغم عقب نشینی اسرائیل از غزه در سال گذشته، سازمان ملل معتقد است که کنترل مؤثر اسرائیل بر این منطقه همچنان ادامه دارد و طبق تعهدات بین المللی حقوق بشر برای تأمین نیازهای اساسی مردم، بر این منطقه تاکید شده است که هیچ کدام از این حقوق توسط اسرائیل رعایت نمی شود.

دادگاه کیفری بین المللی (ICC) به عنوان یک راه بالقوه برای تعقیب تخلفات شدید مانند جنایات جنگی و نسل کشی شناخته شده است. علیرغم ادعای اسرائیل مبنی بر اینکه دیوان کیفری بین المللی فاقد صلاحیت قضایی و مسائل مربوط به کشور فلسطین است، مأموریت دیوان بین المللی کیفری از حمایت بین المللی قابل توجهی برخوردار شده است. الحاق فلسطین به دیوان کیفری بین المللی در سال ۲۰۱۵ و درخواست های متعاقب آن برای تحقیق در مورد شهرک های اسرائیلی بر وخامت اوضاع تأکید می کند.

مدت طولانی اشغال اسرائیل، بر اساس قوانین بین المللی حقوق بشر، نظارت بیشتری را به همراه داشته است. اسرائیل مسئولیت حمایت از حقوق بشر جمعیت های تحت کنترل خود را بر عهده دارند. اتهامات آپارتاید و آزار و اذیت فلسطینی ها توسط گروه های حقوق بشری مطرح شده و لایه هایی از پیچیدگی را به چارچوب قانونی و اخلاقی حاکم بر مناقشه اضافه کرده است.

با توجه به تحقیقات در حال انجام دیوان بین المللی کیفری و شواهد جمع آوری شده توسط سازمان های حقوق بشر، درخواست مبرمی برای بیانیه های روشن از سوی مقامات قانونی در مورد کاربرد قوانین بین المللی در وضعیت فعلی وجود دارد. هدف این است که نشان دهد هر نهادی، صرف نظر از جایگاه سیاسی یا نظامی آنها، که مسئول جنایات جنگی شناخته می شود، ممکن است با عواقب قانونی مواجه شود. به همین دلیل تلاش مستمر سازمان ملل و نهادهای بین المللی برای جمع آوری شواهد و مستندسازی این تخلفات احتمالی، اهمیت پایبندی به قوانین جنگ را نشان می دهد. جامعه بین المللی منتظر تحولات بیشتر است، زیرا ضرورت پاسخگویی و حل و فصل عادلانه همچنان مهم است.

منابع

منابع فارسی

- بوسچک و رابرت بلدسو (۱۳۷۵) فرهنگ حقوق بین‌الملل، ترجمه بهمن آقایی، کتابخانه گنج دانش.
- سلیمی، صادق، کاشانی، حبیب. (۱۳۹۳). بررسی انطباق اقدامات رژیم اسراییل بر مصادیق جنایت علیه بشریت در سرزمین‌های اشغالی. *تحقیقات حقوقی بین‌المللی*, 121-146, 7(24),
- سمیه سادات میری لواسانی (۱۳۸۸) بررسی نسل‌کشی در غزه، با نگاهی به اسناد بین‌المللی حقوق بشر، فصلنامه گواه ۱۳۸۸ شماره ۱۴.
- سویدان، طارق، دایره المعارف مصور تاریخ یهود و صهیونیسم، ۱۳۹۱ ترجمه زهرا یگانه، تهران، نشر سایان،
- موسوی سید محمد رژیم صهیونیستی اسرائیل ناقض حقوق بشر، فصلنامه مطالعاتی صیانت از حقوق زنان سال دوم پاییز ۱۳۹۵ شماره
- موسوی زاده، رضا (۱۳۷۸) حقوق بین‌الملل عمومی، تهران، انتشارات وزارت امور خارجه
- نیری، بیژن، متولی، علیرضا. (۱۳۹۰). نقض حقوق بشردوستانه در جنگ سی و سه روزه بر مبنای مقررات بین‌الملل. فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل. ۴(۱۵)، ۱۸۷-۲۱۰.
- یاقوتی، ابراهیم، بهلولی، عزیزه. (۱۳۹۸). مجازات جرم نسل‌کشی در دیوان بین‌المللی کیفری و دیوانهای رواندا و یوگوسلاوی. *فصلنامه علمی مطالعات فقه اقتصادی*، شماره ۱، ۱۳۵-۱۵۵.

منابع انگلیسی

- [For information on UNRWA, U.S. contributions to it, and congressional oversight, see CRS Report RL34074, The Palestinians: Background and U.S. Relations, by Jim Zanotti](#)
- <http://www.hpcr.org>
- <https://jp.reuters.com/article/idUS123679735019/>
- <https://opiniojuris.org/۰۹/۱۱/۲۰۲۳/israels-war-in-gaza-is-not-a-valid-act-of-self-defence-in-international-law/>
- <https://translate.google.com/?hl=fa&sl=en&tl=fa&text=Israel%>
- [Jim , Zanotti, Jeremy M. Sharp, Christopher M. Blanchard \(2023\) Israel and Hamas October 2023 Conflict: Frequently Asked Questions \(FAQs\), Congressional Research Service https://crsreports.congress.gov R47754](#)
- [Jim , Zanotti, Jeremy M. Sharp, Christopher M. Blanchard \(2023\) Israel and Hamas October 2023 Conflict: Frequently Asked Questions \(FAQs\), Congressional Research Service https://crsreports.congress.gov R47754](#)
- [UNRWA, "Situation Report #7 on the situation in the Gaza Strip," October 17, 2023](#)
- www.Timesonline.co.UK/tol/News/World/middle_east/article,24.10.20094

Title:

**A cemetery of violations of international treaties and conventions
by Israel in the aggression of Gaza**

the writer:

Mahmoud Rashnavaz

PhD student of Public International Law, Islamic Azad University, Emirates Branch

(member of the center of lawyers, official experts and consultants of the judiciary)

2024/01/27